

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Lokální stranický systém ve vybraném městě
(Chomutov)**

Karolína Horová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karolína Horová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Lokální stranický systém ve vybraném městě (Chomutov)

Název anglicky

Local Party System in a Municipality (Chomutov)

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je identifikovat aktéry lokálního politického procesu ve vybraném městě. Dílčím cílem práce je ukázat, jaké faktory nejvíce ovlivňují podobu lokálního politického stranictví. Neméně důležité bude ukázat, do jaké míry se v stranickém systému vybraného města projevují otřesy, k nimž od roku 2010 dochází v českém stranickém systému na národní úrovni.

Metodika

Bakalářská práce bude mít podobu případové studie. Využije hlavní teoretické koncepce vztahující se k lokální demokracii, participaci občanů na veřejném životě, k stranickým systémům a volebnímu chování občanů. Metodicky bude práce založena na komparaci volebních dat Českého statistického úřadu a na studiu dokumentů samosprávných orgánů i lokálních politických aktérů.

Doporučený rozsah práce

35 – 45 stran

Klíčová slova

Obecní zřízení, samospráva, statutární město Chomutov, komunální volby, politické strany.

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností : koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-144-4.
- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BEKKERS, V J J M. *Governance and the democratic deficit : assessing the democratic legitimacy of governance practices*. Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate Pub. Ltd., 2007. ISBN 0754649830.
- BUBENÍČEK, V. – ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČOPÍK, J. *Proměny a kontinuita české komunální politiky : územní samospráva v nové době (1850-2010). Díl I, Do roku 1945*. Praha: Scriptorium, 2014. ISBN 978-80-87271-89-6.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 9. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Lokální stranický systém ve vybraném městě" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3. 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Jaroslavu Čmejkovi, CSc. za pomoc, odborné vedení a za cenné rady při vypracování této bakalářské práce.

Lokální stranický systém ve vybraném městě (Chomutov)

Abstrakt

Bakalářská práce na téma Lokální stranický systém v Chomutově zachycuje komunální volby v Chomutově od roku 1994, tedy od prvních voleb do zastupitelstva v samostatné České republice. V teoretické části jsou vysvětlena potřebná teoretická východiska, jako obecní zřízení, definice statutárních měst a jejich historie a volební systém. Praktická část definuje lokální politické subjekty v Chomutově a zobrazuje výsledky tradičních parlamentních stran, jako je Česká strana sociálně demokratická, Komunistická strana Čech a Moravy, nebo Občanská demokratická strana, a výsledky neparlamentních stran. Komunální politika je politikou velmi specifickou. Ovlivňují ji různé faktory, jako například počet obyvatel, geografické podmínky, nebo historie. Práce taktéž zmiňuje otřesy ve stranickém systému, ke kterým docházelo v roce 2010 a které ovlivňovaly také volby do zastupitelstva obcí. V rámci praktické části se snaží popsat důvody různých výkyvů ve výsledcích stran v komunálních volbách.

Klíčová slova: Obecní zřízení, statutární město Chomutov, samospráva, veřejná moc, komunální volby, politická strana, lokální stranictví, volební systém, koalice, lokální politika

Local Party System in a Municipality (Chomutov)

Abstract

The aim of this thesis is a local party system in Chomutov focusing mainly on communal elections in Chomutov since 2004, that was also the year of the first elections to municipal council in the autonomous Czech republic. There are described necessary theoretical starting points in the theoretical part, for example a municipal establishment, the definition of a burgh, its history and the election system. The practical part defines local political subjects in Chomutov and displays results of traditional parliament parties, such as Česká strana sociálně demokratická, Komunistická strana Čech a Moravy, nebo Občanská demokratická strana and also the results of non-parliament parties. A communal policy is very specific kind of policy in general. It is influenced by many factors, for example the amount of inhabitants, geographical conditions or history. The thesis also mentions problems in a party system which were common in 2010 and which also influenced the elections to the municipal councils. There are also described the reasons of the different results of parties in communal elections in the practical part.

Keywords: municipal establishment, burgh, self – government, public authority, communal elections, political party, local party system, election system, coalition, local policy

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika.....	11
3 Teoretická východiska.....	12
3.1 Obecní zřízení	12
3.1.1 Funkce obcí	13
3.1.2 Statutární města v obecním zřízení.....	14
3.1.3 Historie a právní úprava statutárních měst	14
3.2 Volební systém.....	16
3.2.1 Většinový volební systém.....	16
3.2.2 Volební systém prosté většiny	17
3.2.3 Volební systém absolutní většiny	17
3.2.4 Proporční volební systém.....	18
3.2.5 Systém kandidátních listin	18
3.2.6 Systém jednoho přenosného hlasu.....	19
3.2.7 Smíšené volební systémy.....	19
3.2.8 Volební obvod.....	19
3.2.9 Forma kandidatury	20
3.2.10 Struktura hlasu	20
3.2.11 Volební klauzule	21
3.2.12 Volební formule.....	22
3.3 Koalice	22
3.3.1 Typologie koalic	23
4 Vlastní práce	27
4.1 Charakteristika města Chomutov	27
4.1.1 Historická charakteristika	27
4.1.2 Současnost	30
4.2 Lokální politické subjekty.....	33
4.2.1 Parlamentní strany	33
4.2.1.1 Česká strana sociálně demokratická.....	33
4.2.1.2 Občanská demokratická strana	35
4.2.1.3 Komunistická strana Čech a Moravy	36
4.2.1.4 Strana zelených.....	37
4.2.1.5 KDU-ČSL.....	38
4.2.1.6 Věci veřejné.....	38

4.2.1.7	TOP 09.....	38
4.2.1.8	ANO 2011	39
4.2.2	Neparlamentní strany	40
4.2.2.1	NEZÁVISLÍ	40
4.2.2.2	Unie pro sport a zdraví	40
4.2.2.3	Severočeši.cz	41
4.2.2.4	NESPOKOJENÍ OBČANÉ!.....	41
4.2.2.5	NOVÝ SEVER.....	41
4.2.2.6	PRO CHOMUTOV	41
4.3	Povolební vyjednávání po komunálních volbách 2018	43
5	Závěr	45
5	Seznam použitých zdrojů	47
7	Přílohy.....	50

Seznam tabulek

Tabulka 1	Výsledky prvních voleb v samostatném Československu.....	29
Tabulka 2	Výsledky komunálních voleb.....	43
Tabulka 3	Statutární města ČR.....	51

1 Úvod

Občané státu mají ve vyspělé moderní společnosti svá základní práva, která jsou v České republice dána Ústavou České republiky, nebo Listinou základních práv a svobod. Mezi tyto základní práva patří mimo jiné také volební právo. Každý občan si může podle své libosti a uvážení zvolit své zástupce, na které přenesou svou pravomoc. Tito zvolení zástupci poté vykonávají veřejnou moc.

Volbám, kterým se dostává největší pozornosti, ať už ze strany voličů, nebo ze strany politických stran, jsou především volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a nově také prezidentským volbám. Důvodem pozornosti ze strany politických aktérů je zcela jistě fakt, že na této úrovni dochází k největšímu formování politického dění v celé republice, ovlivňující její občany. Avšak v poslední době se větší pozornosti těší také lokální politika, tedy komunální volby.

Obec a zastupitelstvo obce je voličům přece jenom ze všech orgánů, kde se vykonává veřejná moc, nejbližší. To, jak se rozloží politické síly v obci, nebo ve městě, je přímý odraz postojů občanů. Na základě pravidelných voleb do zastupitelstva města, které se konají jednou za 4 roky, občané mohou zastupitele a složení samotného zastupitelstva kontrolovat. Pokud je jejich zvolený zastupitel zklame, v dalších volbách ho vymění (Jaroslav Čmejrek, 2010).

Komunální politika je velmi specifická a v každé obci jiná. Ovlivňuje ji spousta faktorů, jako například velikost obce, počet obyvatel, historie, nebo geografické podmínky. Stejně tak jako ostatní volby, komunální volby, nebo také volby do zastupitelstev obcí, jsou upraveny svým zákonem. Tím je zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.

Město Chomutov patří v rámci obecního zřízení do zvláštní kategorie, kterou tvoří statutární města. Zvolené téma se zabývá komunálními volbami ve statutárním městě Chomutov a zmiňuje, jak v průběhu let došlo k otřesům ve stranickém systému na národní úrovni, které měly vliv na lokální politiku a stranictví.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je definovat hlavní aktéry lokálního politického procesu ve statutárním městě Chomutov, popsat jejich výsledky a úspěšnost v komunálních volbách a zaměřit se na faktory, které je ovlivňují. Zmínit a ukázat, jak otřesy, ke kterým od roku 2010 dochází ve stranickém systému na národní úrovni, ovlivňují komunální volby ve statutárním městě Chomutov. Zaměřuje se na volby do zastupitelstva od roku 1994, které byly prvními komunálními volbami v samostatné České republice, až do zatím posledních voleb do zastupitelstva, které proběhly v roce 2018.

Bakalářská práce má podobu případové studie. Skládá se ze dvou hlavních částí, z teoretické části a z praktické části. Teoretická část vymezuje potřebná teoretická východiska jako obecní zřízení, popis statutárních měst, jejich historii a vymezení, funkci obcí a definování volebního systému. Praktická část zpočátku charakterizuje město Chomutov, jeho historii, současnost z pohledu demografie, vzdělanosti, nebo například nezaměstnanosti. Metodicky je práce založena především na studiu dokumentů, které obsahují výsledky komunálních voleb od roku 1994, dále se zabývá komparací volebních dat Českého statistického úřadu. Na základě webové stránky Volby.cz definuje lokální politické subjekty, analyzuje výsledky důležitých parlamentních a neparlamentních stran a hnutí, které v Chomutově v průběhu let kandidovaly, společně s přiblížením politické scény v Chomutově a vysvětlením různých výkyvů ve výsledcích stran a hnutí v komunálních volbách. Dále se zabývá zkoumáním volebních programů stran a hnutí a neméně důležité bylo zkoumání stránek města, kde se nachází pro tuto práci důležité informace, jako složení zastupitelstva, nebo výčet minulých primátorů a starostů města. Doplňující informace byly získávány rozhovory s některými politickými aktéry. V neposlední řadě se zabývá povolebním vyjednáváním po komunálních volbách v roce 2018, zádrhelem, který toto vyjednávání značně prodloužil a následné vytvoření koalice v Chomutově, která stále vládne.

3 Teoretická východiska

3.1 Obecní zřízení

Územní samospráva má obrovský význam jak v demokratickém uspořádání společnosti, tak ve výkonu regionální a místní veřejné správy. Na obec se nahlíží jako na základ územní samosprávy (Koudelka, 2007). Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je obec základním územním společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce (Zákon 128/2000 Sb.). V ústavě České republiky je obec charakterizována jako územní společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.). Obec se tedy vyznačuje třemi základními znaky a to územím, občany, kteří na daném území obce žijí a v neposlední řadě samosprávou, to je samostatnou působností obce (Koudelka, 2007).

Území obce je základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek, který je součástí území některé obce. Každá část území České republiky je součástí některé obce, nestanoví-li zákon jinak (Zákon 128/2000 Sb.). Samostatnou působností se rozumí právo obce spravovat své záležitosti samostatně. Právo na samostatnou působnost zajišťuje obci Ústava ČR. Obec při výkonu samosprávy své záležitosti vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, není vůbec nikomu podřízena a její výkon podléhá doзору pouze ze strany orgánů státu a orgánu kraje. Ty mohou do samostatné působnosti zasahovat jen v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona, a to jen způsobem, který stanoví zákon (Zákon 128/2000 Sb.). Dle Ústavy ČR je obec také veřejnoprávní korporací, má právní subjektivitu, je právnickou osobou a disponuje vlastním majetkem, se kterým samostatně hospodář podle vlastního rozpočtu. V právních vztazích vystupuje obec svým jménem a zároveň nese odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá (Koudelka, 2007).

S pojmem vesnice zákon nepracuje, ale dle obecného vnímání se jedná o obce, které statut města nemají. Městem se může stát kterákoliv obec, která splňuje zákonnou podmínku, a sice alespoň 3000 obyvatel, pokud podá návrh předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. K danému návrhu se vyjádří vláda a pokud ho schválí, obec získá statut města. Na města, která měla statut města již ke dni účinnosti zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se hranice 3000 obyvatel nevztahuje. Na základě rozhodnutí vlády jsou žádosti o stanovení městem nejdříve posuzovány Ministerstvem vnitra, které musí

ověřit, zda je splněno zákonné kritérium o počtu obyvatel a dále kritérií stanovených usnesením vlády ze dne 2. května 2001 č. 418, poté připraví vládě návrh jejího vyjádření. Mezi zmíněné vládní kritéria patří například: *Obec je vybavena základní školou, zdravotnickým zařízením a alespoň třemi stálými lékařskými místy a lékárnou, společenským sálem, poštou a peněžními službami, sportovištěm, tělocvičnou, ubytovacím zařízením s nejméně 20 lůžky a vede obecní kroniku* (Balík, 2009). Pro předsedu vlády je však závazné pouze zákonné kritérium o počtu obyvatel, kritéria, která byla stanovená usnesením vlády, pro něj závazné nejsou.

Je také důležité zmínit rozdíl mezi obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. V souvislosti s reformou české veřejné správy v roce 2003, došlo ke změně výkonu části státní správy. Ta byla do té doby vykonávána okresními úřady, které byly 31. 12. 2002 zrušeny. Pravomoci, které dříve vykonávaly okresní úřady, byly rozděleny na krajské úřady a na vybrané větší obce: obce s rozšířenou působností (obce III. stupně), nebo na obce s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně). *Obce s pověřeným obecním úřadem vykonávají přenesenou působnost pro vlastní území obce a zároveň pro obce I. typu, které spadají do správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem, a jejichž orgán, kterému byl výkon přenesené působnosti svěřen, neplní své povinnosti v této oblasti. O tomto převedení pravomocí rozhoduje krajský úřad (Zákon 128/2000 Sb.).* Obce III. typu, nebo také obce s rozšířenou působností, jsou tvořeny správním obvodem, který v sobě dále zahrnuje i správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem a současně obcí I. typu. Mezi činnostmi, které vykonávají obce III. stupně se řadí jak činnosti, které vykonávají obce I. a II. stupně, tak činnosti týkající se například občanských a cestovních dokladů, nebo řidičských průkazů (Koudelka, 2007).

3.1.1 Funkce obcí

Britský publicista J. A. Chandler definoval jakési funkční minimum, které by každá obec měla zajišťovat. Patří sem *odpovědnost za sběr a odvoz odpadu, péče o rekreaci, umění, tělovýchovu a rekreační sport, dětská hřiště, dále pak při nejmenším udržování místních komunikací a zajištění osobních sociálních služeb, jakými jsou péče o starší občany a děti* (Chandler, 1998).

Jiné vymezení funkcí obce je rozděluje na 7 oblastí: ekonomické, které se vztahují k hospodaření obce, sociální, ekologické, bezpečnostní, infrastrukturní a prognostické (Exner, 2004).

3.1.2 Statutární města v obecním zřízení

Obecní samospráva prošla dlouhým a složitým vývojem a s ní také města. Za statutární město se v České republice může označit takové město, které má právo dané vyhláškou, členit své území na městské obvody, nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.

Statutárním městem je pouze město, které je vyjmenované v zákoně o obcích. V České republice je momentálně 26 měst, která jsou označena jako statutární. Jedná se o Kladno, České Budějovice, Karlovy Vary, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Pardubice, Liberec, Brno, Zlín, Olomouc, Jihlava, Přerov, Děčín, Chomutov, Ostrava, Frýdek-Místek, Teplice, Karviná, Opava, Most, Havířov, Mladá Boleslav, Jablonec nad Nisou, Prostějov a Třinec (Exner, 2004).

3.1.3 Historie a právní úprava statutárních měst

Na našem území právní úprava statutárních měst vznikla po roce 1848. Tehdy u nás docházelo k celkové přestavbě politické správy na nově zřizované úřady. Dočasný zákon č. 170/1849 ř. z. stanovil, že některá města nebudou podléhat obecnímu zřízení a získají zvláštní statut. Tento statut získaly v roce 1850 tyto města: Praha, Brno, Olomouc, Opava. Zákon upravoval samostatné postavení a působnost těchto měst. Předpokládalo se, že i další města požádají o svůj statut a také nebudou podléhat obecnímu zřízení (Exner, 2004). Na základě toho poté do seznamu statutárních měst přibyl Liberec, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž a Frýdek. Tato města byla jedinými statutárními městy do vzniku Československa.

Vznik samostatné Československé republiky, který byl vyhlášen zákonem č. 11 Sb. z. a n., ze dne 28. 10. 1918, o zřízení samostatného státu československého, nepřinesl nijak

významnou změnu v právní úpravě samosprávy. Podle čl. 2 tohoto zákona zůstaly prozatímně v platnosti veškeré zemské a říšské zákony. Tímto byla právní úprava obsažená v říšském obecním zřízení z 60. let 19. století (říšský rámcový zákon obecní z roku 1862 a následná zemská zřízení z let 1863 a 1864) recipována do československého práva včetně svých novel. Zákony o statutárních městech zůstaly rovněž nedotčeny. V letech 1919 – 1920 byl poprvé možné sledovat vývoj statutárních měst. V tomto období zákon nařídil připojení některých sousedních obcí k Brnu, Olomouci, nebo k Praze a k Olomouci. Obcím, které byly připojené k Praze a k Brnu, byly na základě prováděcích a slučovacích zákonů ponechány místní výbory. Na město Olomouc připojení obcí žádný vliv neměl a na vnitřní strukturu se změny vůbec neprojevíly. Zmíněné výbory však nebyly, jak je tomu dnes u městských částí nebo obvodů, samostatné orgány s delegovanou správní působností, fungovaly jako pomocný orgán například při likvidaci hospodářství připojených obcí, nebo spravovaly místní veřejné ústavy a podniky. Opavě a Liberci byla odebrána působnost okresního úřadu, ale postavení statutárních měst jim formálně zůstaly. V roce 1928 došlo k zrušení Kroměříže, Frýdku, Znojma, Uherského Hradiště a Jihlavy jako statutárních měst (Koudelka, 2007).

Za druhé světové války docházelo k dalším změnám. Protektorátní vláda v roce 1941 vydala nařízení, ve kterých stálo, že zřídila nová statutární města. Patřila mezi ně Ostrava a Plzeň. Okupační výkonná moc tímto nařízením nejspíš reagovala na skutečnost, že velká průmyslová centra té doby, která měla velký válečný význam, měla charakter aglomerací s rozdrobenou místní správou. Proto tedy vláda sloučila několik obcí do jednoho městského celku a přisoudila mu statut (Exner, 2004).

Od roku 1946 byl uveden v platnost prozatímní organizační řád statutárních měst Liberec, Ostrava, Olomouc, Opava a Plzeň. V tomto řádu stálo, že ve statutárních městech působil ústřední národní výbor. Pro jednotlivé obvody města byly Ústředními národními výbory stanoveny obvodní rady. V roce 1949 vzniklo v českých zemích 13 krajů, které byly nazvány podle svých sídelních měst. Tyto kraje působily až do roku 1960, kdy nový územní zákon č. 36/1960 Sb. O územním členění státu zmenšil počet krajů pouze na sedm. Praha měla samostatné postavení (Exner, 2004).

Po roce 1989 upravoval statutární města zákon č. 367/1990 Sb. o obcích. V § původního znění tohoto zákona stálo, že města České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové,

Karlovy Vary, Liberec, Plzeň, Pardubice, Brno Ostrava, Opava, Olomouc, Zlín a Havířov jsou města se zvláštním statutem, a statutárním městem je i každé další město, které na návrh vlády, nebo na návrh takového města, určí po vyjádření vlády předsednictví České národní rady (Kopecký, 2010).

Současným právním předpisem, který zakotvuje statutární města, je zákon č. 128/2000 Sb. O obcích (obecní zřízení). V zákoně se také nachází výčet všech statutárních měst, konkrétně v hlavě první, § 4.

3.2 Volební systém

Jedním z nejdůležitějších prvků demokracie jsou volby. Možnost svobodného výběru. Politický systém v demokratickém státě se bez svobodných voleb neobejde. A tento svobodný výběr představují mimo jiné volby do zastupitelských sborů na celostátní nebo místní úrovni. Volební systém by se dal charakterizovat, nebo rozdělit na dvě základní fáze. Jako první fází by se dalo chápat samotné uskutečnění voleb s procesem výběru voliče, druhou fází je převedení sečtených hlasů na mandáty. Tento soubor pravidel je uzákoněn ve volebních zákonech země a v užším pojetí lze označit jako volební systém. V širším pojetí ale volební systém vystihuje komplexní podobu všech těchto komponentů: volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasů, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, 2010).

3.2.1 Většinový volební systém

Většinový volební systém pracuje na takovém principu, že vítěz bere vše. Vítězem voleb se stane ta strana nebo kandidát, který získá nejvíc hlasů v jednomandátovém obvodu. Existují ale i většinové systémy s vícemandátovými obvody nebo kombinace jednomandátových a vícemandátových obvodů. Výhodou je určitě možnost složení

většinové vlády, která je více stabilní a schopná se jednodušeji usnášet. Naopak tento volební systém není dobrý pro menší politické strany, které prakticky nemají žádnou šanci uspět a dochází k nedostatečnému zastoupení menšin v parlamentu. Největší nevýhodou ale je, že nedostatečně odráží rozložení politických sil, nekoresponduje se samotnou volbou voličů a deformuje skutečné výsledky voleb.

Většinový volební systém lze dělit na dva základní typy: volební systém absolutní většiny a volební systém prosté většiny (Cabada, 2007).

3.2.2 Volební systém prosté většiny

Jedná se o nejjednodušší volební systém a probíhá především v jednomandátových volebních obvodech. Vítězí ta politická strana, která zvítězila ve více volebních obvodech než ostatní politické strany. Není tedy nutné, aby kandidát, nebo politická strana obdržela absolutní většinu hlasů. Nazývá se jednokolový většinový volební systém, protože se volby konají pouze v jednom kole. Používá se hlavně ve Velké Británii a několika jejích bývalých kolonií, USA či některé země Jižní Ameriky. Používá se ve volbách do zastupitelstev i do parlamentů, zejména se používá ve volbách do jednohlavých orgánů jako starosta nebo prezident (Cabada, 2007).

3.2.3 Volební systém absolutní většiny

Principem volebního systému absolutní většiny je, že nestačí získat prostou většinu hlasů, ale dosáhnout absolutní většiny, to znamená získat 50% hlasů a více. Nejvíce se využívá v jednomandátových volebních obvodech. Hlasy lze získat ve dvoukolovém většinovém systému nebo v systému alternativního hlasování. Systém alternativního hlasování se využívá například v Austrálii, nebo při volbě prezidenta Irsku, kde volič disponuje první preferencí, kterou označí na volebním lístku. Ten kandidát, který získá nejnižší počet hlasů, vypadává a jeho preference se přidělí kandidátovi, který dostal druhou preferenci. Tento proces postupuje dál, dokud nedojde k tomu, že alespoň jeden nezíská nadpoloviční většinu hlasů. Jen zřídka dochází k tomu, že kandidát zvítězí v prvním kole. Dochází tedy k druhému kolu, kam postupují dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola.

K vítězství v druhém kole dochází, když jeden kandidát získá více hlasů než druhý kandidát. V České republice se tento systém využívá například při volbách do senátu a od roku 2013 i při volbě prezidenta republiky (Cabada, 2003).

3.2.4 Proporční volební systém

Proporční volební systém nebo také systém poměrného zastoupení je nejčastěji používaný volební systém ve světě. Funguje na takovém principu, kdy jsou zvoleným stranám nebo kandidátům rozděleny mandáty v určitém poměru počtu přidělených hlasů. Konají se zejména ve vícemandátových obvodech. Politické strany vytvářejí pro určité obvody kandidátní listiny a počet mandátů rozdělovaných v obvodě odpovídá počtu míst na kandidátní listině. Voliči se tedy rozhodují pro kandidátní listiny. Pro vyhlášení výsledků voleb se používají náročné matematické metody, protože hlasy nelze pouze sečíst. Hranicí pro vítězství není nutnost získat největší počet hlasů, ale překonat tzv. přirozený práh. Výhody tohoto systému jsou například pestřejší složení nastávající koaliční vlády, lépe odráží politické názory a náladu voličů a umožňuje lepší výsledky malých politických stran. Mezi nevýhody patří zdlouhavá povolební jednání, které vedou k vzniku vlády, která bývá koaliční. Poměrné systémy se dělí do dvou kategorií: Proporční systém kandidátních listin a systém jednoho přenosného hlasu (Cabada, 2007).

3.2.5 Systém kandidátních listin

Principem je, že ve volbách kandidují politické strany, které vystavují kandidátní listiny. Některé volební systémy jsou přístupné ke sdružení kandidátních listin. Jedná se o propojení politické strany z více volebních obvodů nebo se může vytvořit kartel několika politických stran v jednom určitém volebním obvodu, případně postavení více kandidátních listin v rámci jedné politické strany v jednom obvodu. Volební zisky se sečtou před rozdělením mandátů (Čaloud, 2009).

3.2.6 Systém jednoho přenosného hlasu

V systému jednoho přenosného hlasu volič vybírá jednotlivé kandidáty. Tyto kandidáty volič podle svých preferencí seřadí a je jedno z jaké politické strany kandidát je. Volič pouze musí myslet na to, že může udělit tolik hlasů, kolik je ve volební obvodu mandátů a aby byl jeho hlas platný, musí udělit alespoň jednu preferenci (Cabada, 2007).

3.2.7 Smíšené volební systémy

Smíšený volební systém kombinuje proporční a většinový volební systém. Vznikl, aby se dosáhlo co možná nejvíce spravedlivého volebního systému, který bude zahrnovat prvky proporčního i většinového volebního systému. Očekávalo se, že z voleb se sestaví reprezentativní parlament a z něj schopná vláda. Volby podle smíšeného systému probíhají podle proporčních principů a podle většinových principů. Volič disponuje dvěma hlasy, jeden hlas pro složku proporční a jeden hlas pro složku většinovou. Dělí se na dva druhy: smíšený volební systém závislé kombinace a smíšený volební systém nezávislé kombinace. Pro smíšený volební systém závislé kombinace platí, že složky většinová a proporční jsou na sobě závislé a jejich úkolem je se navzájem vyvažovat. Naopak ve druhém typu jsou na sobě složky nezávislé. Smíšený volební systém závislé kombinace se ještě dělí na vyrovnávací, podmíněný a supersmíšený volební systém a smíšený volební systém nezávislé kombinace na koexistenční, fúzní a navrstvující (Cabada, 2007).

3.2.8 Volební obvod

U volebního obvodu je nejdůležitějším aspektem jeho velikost, která se udává podle přidělovaných počtů mandátů v daném obvodu. Lze si ho představit jako pevně ohraničené území, kde v průběhu voleb mohou kandidáti usilovat o získání daného počtu mandátů. Velikost volebních obvodů se rozlišují na tři kategorie: nízká (2-4 mandáty), střední (5-9 mandátů) a vysoká (10 a více mandátů) (Balík, 2009).

Volební obvody se dají z hlediska mandátů dělit na jednomandátové, kdy dochází k tomu, že všichni kandidáti usilují o jeden mandát, jako například u voleb do Senát, a na

vícemandátové, při kterých je rozdělováno více mandátů mezi vícero kandidátů. Pokud se jedná o volby do zastupitelstev obcí, dochází většinou k situaci, kdy volební obvody kopírují buď území obce nebo města. U statutárních měst, která se mohou členit do městských obvodů nebo městských částí, kopírují volební obvody tyto obvody městské. Velikost volebního obvodu má obrovský vliv na proporcionalitu voleb. Čím více se v daném volebním obvodu přiděluje mandátů, tím jsou volby proporcionalnější. Pokud se bude volební obvod zmenšovat, proporcionalita se sníží. Když dojde k silné disproporcionalitě, ke které dojde, když se ve volebním obvodu přiděluje méně jak 5 mandátů, dochází k nadreprezentaci těch nejsilnějších stran (Čmejrek, 2010).

3.2.9 Forma kandidatury

U formy kandidatury záleží na tom, jestli jde o jednomandátový volební obvod, nebo o ten vícemandátový. Pokud jde o jednomandátový volební obvod, používá se personální kandidatura. Dochází k vysoké míře personalizace a je velmi úzká vazba mezi zastupitelem a voličem. Ten se v takovém případě rozhoduje mezi jednotlivými kandidáty, přičemž stále bere v úvahu stranickou orientaci kandidátů. Ve vícemandátovém volebních obvodech má kandidatura listinnou formu, což znamená, že se voliči rozhodují mezi kandidátními listinami. Znamená to tedy, že se rozhodují hlavně na základě politické strany a o personalizaci už nelze mluvit. Důležité je zmínit, že se na kandidátní listině nachází více kandidátů, než je možné získat mandátů v určitém obvodu. Důležité tedy je pořadí kandidátů na listině. Ty se rozdělují na tři základní typy. Přísně vázaná kandidátní listina má pevně stanovené pořadí kandidátů. Volič odevzdává svůj hlas pro celou kandidátní listinu a nemá možnost jakkoliv ovlivnit svými preferenčními hlasy pořadí kandidátů na ní. Za to při vázané kandidátní listině je možné, aby volič svými preferenčními hlasy ovlivnil pořadí kandidátů. V České republice se používá ve volbách do zastupitelstev krajů, Evropského parlamentu, nebo do poslanecké sněmovny. Posledním typem kandidátní listiny je otevřená, neboli volná kandidátní listina, kdy volič může hlasovat buď pro konkrétní listinu, či konkrétní kandidáty, nebo kombinovat hlasování (Čmejrek, 2010).

3.2.10 Struktura hlasu

Strukturou hlasu rozumíme *transformaci rozdílných politických preferencí voličů do jednotné podoby hlasování* (Jaroslav Čmejrek, 2010). Úzce souvisí s podobou kandidátních listin. Hlas může být buď jediný, nebo vícenásobný. Jejich kombinací se získá různé podoby hlasu. Daniele Caramani rozdělil podobu hlasů na základě tří kritérií: možnost udělit hlas kandidátní listině nebo jednotlivci, počet hlasů a typ hlasu. Prvním typem je hlas jediný, ten lze udělit buď jedné kandidátce, nebo konkrétnímu kandidátovi. Pomocí vícenásobného hlasu může dát volič hlas více kandidátům. Třetím typem je dvojitý hlas, kde je oddělené hlasování pro konkrétní kandidátní listinu a individuální hlas. Dále uvádí omezený hlas, kdy má volič hlas vícenásobný, ale počet hlasů, který použije, je menší, než počet mandátů, které jsou k dispozici. Dále vymezil hlas preferenční, kterým volič může dát dvě preference buď v rámci jednoho hlasu, nebo vícenásobného hlasu. Hlasem řadícím volič seřadí kandidáty podle svých preferencí. Kumulovaným hlasem volič přidělí několik hlasů pouze jednomu kandidátovi. Další možností je tzv. panašování dovoluje voliči volit kandidáty napříč kandidátními listinami. Další je neexkluzivní hlas sdružující kandidáty, díky kterému může volič hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu, nebo kandidáta, ale hlas první ovlivňuje rozložení mandátů mezi kandidátní listiny a až poté má vliv na pořadí preferovaného kandidáta. Posledním typem hlasu je hlas ano/ne. K němu dochází, když se rozhoduje o zvolení nebo nezvolení daného kandidáta (Caramani, 2004).

3.2.11 Volební klauzule

Volební klauzule je minimální potřebný počet hlasů. Pro vstup do skrutinia. Používá se hlavně v proporcionálních volebních systémech, aby se zamezila velké fragmentaci zvoleného orgánu. V České republice se volební klauzule používá ve volbách do Evropského parlamentu, poslanecké sněmovny, krajských volbách i obecních. Jde tedy o volby, které jsou založeny na principu poměrného zastoupení. V těchto případech je potřebný počet hlasů stanoven na 5% všech hlasů. V obecních volbách se klauzule může snižovat., protože se přepočítává dle počtu míst na kandidátní listině. Pokud je kandidátní listina zcela zaplněná, pak 5%potřebných hlasů platí. Ve volbách do poslanecké sněmovny se klauzule může zvýšit v případě volebních koalic. U koalice dvou stran se klauzule zvýší na 10%, tří stran na 15% a u čtyř a více stran na 20% (Čmejrek, 2010).

3.2.12 Volební formule

Volební formule je způsob, díky kterému se převádějí volební výsledky na mandáty. Dělí se na většinové a proporcionální volební formule. Většinové volební formule se dále ještě dělí na 4 principy. Princip prosté většiny funguje tak, že mandát získá ten kandidát, který v jednomandátovém volebním obvodu obdrží nejvyšší počet hlasů. Za to princip absolutní většiny přidělí mandát tomu kandidátovi, který v jednomandátovém volebním obvodu získá nadpoloviční většinu hlasů. Alternativní hlasování je v zásadě to samé jako již zmíněné, ale nepředpokládá konání druhého kola a princip omezeného volebního hlasu se využívá ve vícemandátových volebních obvodech. Proporcionální volební formule závisí buď na volebních dělitelích, nebo na volebních kvótách. Volební kvóta v zásadě vyjadřuje počet potřebných hlasů pro získání mandátu (Čmejrek, 2010).

Existují tři typy volebních kvót: Hareho kvóta, která se vypočítá jako podíl celkového počtu hlasů na počtu mandátů rozdělovaných v určitém volebním obvodu, Droopova kvóta na takovém principu, kdy přičte k počtu rozdělovaných mandátů fiktivní křeslo a celkový výsledek poté zvýší o 1 a Hagenbach-Bischoffova metoda, která přičítá k počtu rozdělovaných mandátů fiktivní křeslo. Pokud se bavíme o volebních formulích, která jsou založené na volebních dělitelích, lze je chápat jako princip, kdy jsou mandáty přidělovány podle stranám v pořadí podle výše průměrného počtu získaných hlasů připadající na jeden mandát. Do metod volebního dělitele patří například d'Hondtova volební formule, která se u nás využívá ve volbách do Evropského parlamentu, do zastupitelstev obcí a do poslanecké sněmovny. Metoda funguje tak, že se počet hlasů pro každou stranu jednotlivě dělí postupně čísly ze stanovené číselné řady, počet vypočtených podílů je limitován počtem kandidátů určité strany (Český statistický úřad, 2018 [online]).

3.3 Koalice

Pokud strana nedostane nadpoloviční většinu hlasů, což se stává velmi ojediněle, je nutné uzavřít koalici s jinými stranami s podobným programem. Cílem utvoření koalice může být například prosazení těch priorit, které koaliční partneři měli ve svých volebních programech, nebo i volba starosty. V politickém prostředí pojem koalice obecně označuje partnerství alespoň dvou hráčů – nejčastěji politických stran s cílem zajistit svým členům potřebnou legislativní většinu nutnou pro prosazení svých cílů (Říhová, 2014).

Teorie koalice zahrnuje dvě základní tradice: evropskou a americkou. Rozdíl spočívá zejména v odlišné převažující podobě stranických systémů. V americkém politickém systému se vyskytují dva významné a dominující subjekty a zákonodárná a výkonná moc je přísně oddělená. V tom evropském politickém systému se naopak vyskytují více jak dvě strany, kde jedna z nich ve většině případů není schopna sama sestavit vládu a musí sestavit koalici (Balík, 2008).

3.3.1 Typologie koalic

Koalice se mohou lišit svou velikostí, tedy počtem mandátů, kterým disponují. Dalším významným rozlišovacím faktorem je ideologická blízkost koaličních partnerů. Stanislav Balík na základě těchto znaků rozděluje koalice následovně:

Minimální vítězné ideově propojené

Tento typ koalice má přesně tolik mandátů, kolik je zapotřebí k získání většiny. Jedná se o ideově propojenou koalici, to znamená, že členové mají k sobě ideově blízko. Jedná se o nejefektivnější řešení povolební situace, jelikož je maximalizován politický vliv při vynaložení co nejmenší energie (Balík, 2009).

Minimální vítězné ideově nepropojené

Na rozdíl od výše zmíněnému typu koalice se jedná o typ koalice složené z nejmenšího možného počtu členů, kteří však nejsou ideově propojení. Je tvořena aktéry z opačných částí ideového spektra. Na rozdíl od velkých koalic nezahrnují současně dva hlavní reprezentanty politického spektra. Jako příklad může být koalice KSČM a KDU-ČSL, pokud by se na straně opozice nacházela ČSSD, TOP 09 a ODS. Důvody vzniku takové koalice mohou být například personální nebo se může jednat o neschopnost vytvořit minimální vítěznou ideově propojenou koalici (Balík, 2009).

Nadměrné ideově propojené

V koalici spolupracují ideově blízké subjekty. Zároveň je v ní přítomen alespoň jeden nadbytečný člen, bez jehož přítomnosti by koalice stále disponovala většinou hlasů. V komunální politice se s takovými koalicemi setkáváme často, neboť tento typ nemá problém se získáním nadpoloviční většiny všech, která je potřebná pro jakékoliv rozhodnutí zákonodárců (Balík, 2009).

Nadměrné ideově nepropojené

V této koalici je taktéž přítomen alespoň jeden nadbytečný člen. V tomto typu koalic je však problém při společném rozhodnutí, jelikož se aktéři většinou liší názory a zájmy. TO je důvod toho, že se tento typ koalic v praxi příliš nevyskytuje. (Balík, 2009).

Široké

Koalici tohoto typu tvoří alespoň dva subjekty, které se rozcházejí ve svých idejích. V koalici se zároveň nachází více subjektů, než je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny. Bývá označována jako duhová koalice. Jedním z důvodů spojení ideově rozcházejících se stran může být strach ze společného nepřítele, přičemž tento motiv je pro aktéry silnější, než dané programové rozdíly (Balík, 2009).

Všestranické

Jde o spolupráci všech politických subjektů. Všestranický typ koalice je projev respektu k voličům, kteří o vzniku takového složení rozhodli (Balík, 2009).

Velké

Tato koalice je definována pouze ideově. Je tvořena dvojicí dominantních, ideově rozdílných aktérů. Za určitých okolností může dojít ke spolupráci s menšími, středovými subjekty. Nejčastěji je uzavírána za situace, pokud existuje rovněž možnost uzavřít koalici minimální vítěznou ideově propojenou, ke které však z různých důvodů nedojde. U těchto

koalic se často jedná o dlouhodobější spolupráci, než na jedno volební období (Balík, 2009).

Kromě Stanislava Balíka rozpracoval teorii koalic mimo jiné také Petr Jüptner, který je rozdělil podle velikosti obcí:

Nejmenší obce (NO)

Dolní hranice není definována, avšak horní hranici velikosti těchto obcí Jüptner stanovil kolem 1700 obyvatel. V těchto politických systémech častěji kandidují hlavně nezávislí kandidáti a jejich sdružení, formálně v těchto obcích existují většinou maximálně dvě politické strany. Ty mívají nízký počet členů a často se zakládají a formují těsně před volbami. Kandidatura za strany v těchto obcích bývá chápána jako špatná věc. Pokud se nezávislí kandidát rozhodne kandidovat za nějakou politickou stranu, často se k ní vůbec nehlásí. V těchto malých obcích tedy zpravidla vládou nezávislí kandidáti, ať už jako jednotlivci, nebo jako nezávislí na kandidátkách stran (Jüptner, 2004).

Obce menší střední velikosti (MSO)

Pro vymezení velikosti těchto obcí Petr Jüptner stanovil orientačně interval 1701 – 9000 obyvatel. V obcích tohoto rozmezí, se vzrůstající velikostí obcí, kandidáti politických stran poráží nezávislé kandidáty. Tedy čím vyšší počet obyvatel, tím vyšší pravděpodobnost, že vyhraje více kandidátů, kteří kandidují za určitou politickou stranu, než kandidáti nezávislí. Mezi zmíněné politické strany se však řadí nejenom tradiční politické strany, ale i komunální nebo regionální strany. V obcích menší střední velikosti kandidátní listinu staví až 10 politických stran, pilíře v těchto obcích tvoří takzvaná jádra, která jsou tvořena místními aktivisty. Tito aktivisté na své kandidátní listiny, vzhledem k nedostatku členů, zařazují takzvané křoví, což jsou kandidáti, kteří nemají skutečný zájem se do zastupitelstva dostat (Jüptner, 2004).

Obce větší střední velikosti (VSO)

Interval počtu obyvatel obcí větší střední velikosti Jüptner stanovil 9001 – 45 000. V těchto obcích kandidátní listinu postaví 5 až 13 politických stran nebo hnutí, které doplňuje buď žádné nebo až 2 nezávislá sdružení. V zastupitelstvu obcí této kategorie dominují politické strany, jejichž kandidáti jsou registrovaní členové. Většina nestraníků na kandidátkách stran jsou kandidáti regionálně – komunálních stran jako je například Sdružení nezávislých, nebo Nezávislí. Počet členů místních politických stran se pohybuje v řádu desítek, u těch tradičních politických stran jako ČSSD, nebo ODS se počet členů pohybuje až v řádu stovek (Jüptner, 2004).

Největší obce (NM)

Spodní hranici Petr Jüptner stanovil 45 000. Nejčastěji se tedy jedná o územně členěná statutární města. Politickým systémům těchto obcí zcela jednoznačně dominují politické strany. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení se v těchto obcích již nevyskytují. Počet kandidujících stran se v největších obcích pohybuje mezi 6 až 13. Jedná se zcela o soutěživé systémy. Obsazení těch nejvyšších míst na radnicích a magistrátech je otázkou prestiže a ti nejúspěšnější komunální politici vstupují většinou i do parlamentní politiky (Jüptner, 2004).

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika města Chomutov

4.1.1 Historická charakteristika

Město Chomutov vzniklo na místě, kde se křížily staré obchodní cesty, které spojovaly Prahu s Lipskem a Cheb s Ústím nad Labem. První zmínka o Chomutovu vznikla ve 13. století, kdy tehdy ještě malé městečko získalo řád německých rytířů, ten v roce 1252 začal budovat svoji komendu s kostelem svaté Kateřiny. V roce 1418, před příchodem husitů, postihl město první velký požár, který ho výrazně zpusťil. V roce 1421 stanul Žižka před Chomutovem na svém tažení na Sever Čech. Město se urputně snažilo ubránit, ale po dvou dnech bylo dobyto a vypáleno. V Chomutově se té doby nacházelo velké množství odpůrců husitů, proto byla zabita nebo upálena většina tehdejších obyvatel. Zbylo jen několik dětí a žen a pár desítek mužů, kteří zůstali naživu, aby mohli pochovat mrtvé. V průběhu 16. století se u města začal těžit kamenec, díky kterému je Chomutov známý. Právě po těžbě kamencových břidlic vzniklo Kamencové jezero zatopením prostoru, kde se těžilo. Toto ojedinělé jezero, které je jediné na světě je pro město Chomutov do dneška velice důležité.

Počátkem 17. století se Chomutov stal svobodným královským městem a patřilo k němu dalších 11 přilehlých vesnic. Období třicetileté války bylo pro město velmi obtížné. Kvůli své výhodné poloze bylo velmi užitečné pro formování a vstrojování vojenských oddílů a muselo ze svých prostředků živit usazené vojáky a koně. Nejvíce ho však postihl příchod švédských vojáků, kteří Chomutov obsadili 10. května 1639. Švédové město obývalo 11 měsíců, kdy docházelo ke drancování a násilí na obyvatelstvu. Aby toho nebylo málo, vypukla v roce 1640 morová epidemie, které podlehl skoro 600 lidí. Po konci třicetileté války se městu opět začalo dařit. Rozvíjel se obchod a různá řemesla a to takovým způsobem, že v 50. letech zde byli zastoupeni všichni výrobci, kteří byli nezbytní pro život města. V roce 1661 začala výstavba slavného kostela sv. Ignáce, pro který se konaly sbírky po celé střední a západní Evropě. Kostel byl vysvěcen v roce 1668 pražským arcibiskupem (Bitnerová, 1997).

V 18. století došlo opět k několika válkám, které město postihlo. Nacházely se tu vojska se Saska, z Francie i z Bavorska. Kvůli financování těchto vojsk se Chomutov značně zadlužil. Po válce mezi Pruskem a Rakouskem došlo k odebrání velkého množství potravin a 20 000 rýnských dolarů. Marie Terezie poté za veškeré újmy způsobené touto válkou, udělila měšťanům právo nabývat a držet zemskodeskové statky (Bitnerová, 1997).

Devatenácté století přineslo další války, z nichž se města nejvíce dotkly bitvy v nedalekém Sasku. Přes Chomutov tehdy táhla vojska rakouská, pruská, francouzská i ruská. Ve dnech 20. a 21. srpna 1813 městem procházel hlavní voj rakouské armády a dokonce se v něm konala porada, které se zúčastnil rakouský císař, pruský král a ruský car, aby projednali svůj společný postup proti Napoleonovi. V polovině 19. století, které se vyznačuje touhou obyvatel po demokracii, se český národ inspiroval francouzskou revolucí a začaly se tvořit národní gardy, nejinak tomu bylo i v Chomutově. Měšťané v té době pravidelně cvičili a hlídali město. V roce 1848 došlo k občanskému i politickému zrovnoprávnění Židů, kteří mohli volně nakupovat nemovitosti, bydlet ve městě a najít si v něm práci. To způsobilo velký nárůst Židů v Chomutově a taktéž otevření dvou modliteben a jedné synagogy. Devatenácté století sebou ale také přineslo značný rozvoj průmyslu. Rozhodnutí o stavbě železnic pro město znamenalo nejenom velký přínos tím, že zaměstnalo spoustu místních dělníků, ale i kvůli oživení obchodu a řemesel. Otevřel se městský pivovar a místní železárny byly na svém vrcholu (Bitnerová, 1997).

Světlé časy průmyslu v Chomutově však netrvaly dlouho. V roce 1914 se hospodářská konjunktura přerušila kvůli první světové válce. V místních ocelárnách, na dolech i v dalších závodech, docházelo k předepisování nesplnitelných úkolů a za jejich nesplnění hrozil trest poslání na frontu. Roku 1916 se v Chomutově začal budovat pobočný závod významného válečného dodavatele – kladenské železárny Poldi, avšak kvůli žalostnému nedostatku materiálu, surovin a pracovních sil závod plánovanou výrobu nezahájil. Ke konci první světové války se Rakousko – Uhersko začalo hroutit a docházelo k selhání veřejného zásobování. Na konci roku 1917 byla pro naprostý nedostatek uhlí zastavena i místní plynárna. Nedostatky byly také v potravinách. Například tuk a mouka nebyli téměř vůbec k sehnání. Velkým problémem začínal být stále větší odpor Němců k Čechům. Vyrojily se pomluvy, že Češi nechtějí Němcům nic dát a ve vnitrozemí panují mnohem lepší podmínky. Odpor se ještě zvýšil po vyhlášení Tříkrálové deklarace, která měla za cíl samotný svobodný Československý stát. Na základě toho si na lednové schůzi vídeňské sněmovny němečtí poslanci začali pohrávat s myšlenkou zřízení nové provincie Deutsch –

Böhmen, kam by patřily severozápadní a severní pohraniční okresy Čech, které byly z většiny obývaná Němci. V závěru roku 1918 československá armáda postupně začala obsazovat pohraniční oblasti. Chomutov byl obsazen 9. prosince. První volby v samostatném Československu se konaly 15. června 1919 a dopadly takto:

Tabulka 1 Výsledky prvních voleb v samostatném Československu

Název strany	Počet hlasů	Počet mandátů
Německá soc. demokratická strana	4461	16
Německé nacionalistické strany DNP a DNSAP	3800	15
Německá křesťanská soc. strana	700	2
Německá občanská strana	391	1
Česká soc. demokratická strana	391	1
Židovští voliči hlásící se převážně k Němcům	283	1

(Zpracováno autorem dle: Z. Binterová: Dějiny Chomutova)

Německé strany tedy ve volbách dominovaly. Následně na prvním zasedání obecního zastupitelstva byl většinou hlasů zvolen starostou Ernst Storch, člen nacionalistické pravicové strany DNP. Ze začátku nového státu v Chomutově docházelo k předražování potravin, přidělový systém pokračoval a vážlo zásobování. Největším problémem byl v té době nedostatek bytů. Počet obyvatel stoupal, do Chomutova přicházeli různí úředníci, zaměstnanci, kteří neměli kde bydlet (Binterová, 1997).

V období 20. a 30. let zachvátila celou Evropu hospodářská krize, která se projevila i v Chomutově, kdy došlo k prudkému nárůstu nezaměstnanosti. Závody propouštěly zaměstnance po stovkách. Na pomoc nezaměstnaných byly vybudovány vývařovny, bylo zavedeno bezplatné lékařské ošetření, nebo léky zdarma. Po nacistickém převratu v Německu v roce 1933 se vztahy mezi německými s českými obyvateli ještě více zhoršil. Činnost stran DNP a NSDAP byla zrušena, místo nich se utvořila jiná politická strana – SdP, Sudetoněmecká strana v čele s Konradem Henleinem, která se veřejně hlásila k hitlerovskému nacismu. Život české menšiny v Chomutově se stal natolik neúnosným, že

Češi sami začali město hromadně opouštět. Po podepsání Mnichovské dohody došlo k evakuaci posledních českých obyvatel, mezi nimi státní úředníci, železničáři a zaměstnanci pošt. Henleinovci začali ihned plnit svoje výhrůžky a vyřizovali si účty se všemi, kteří se z různých důvodů nebyli ochotni přizpůsobit. Také Němci museli odevzdávat různé finanční příspěvky na všelijaké účely. Po krátké době začaly platit protizidovské zákony a začala šikana Židů, která gradovala až do roku 1941, kdy skončila deportacemi do koncentračních táborů. Místní železářny byly plně zapojeny do německé zbrojní výroby. Německé muže, kteří museli odejít na frontu, ze začátku nahradily ženy, poté nasazení čeští dělníci, nebo váleční zajatci. Jinak se ale druhá světová válka Chomutova výrazněji nedotkla. Skutečným cílem bombardování se Chomutov stal až ke konci války, kdy 16. dubna 1945 bylo na město shozeno přes 300 pum. O tři dny později došlo k dalšímu bombardování, které mělo za cíl přerušení podkrušnohorských komunikací, což se nakonec podařilo. Na město bylo svrženo přes 3000 těžkých bomb, bylo zdevastováno nádraží a velká řada domů. Chomutov byl po boji osvobozen jednotkami Rudé armády 8. května 1945. V následujících měsících bylo německé obyvatelstvo z města vyhnáno (Bitnerová, 1997).

V 50. a 60. letech město procházelo řadou rekonstrukcí, kdy některé jeho části zcela zmizely, zachováno bylo jen jádro města. Stavěly se nové byty, nové obchody, školy, nebo například nová budova pošty. Došlo k výraznému rozvoji metalurgie, hornictví a energetiky a to si vyžadovalo stále více pracovních sil. Po otevření hraničního přechodu v Hoře sv. Šebestiána v roce 1978 se zvýšil dopravní ruch ve městě. Změny proběhly také v železniční dopravě. Kvůli těžbě hnědého uhlí byly přeloženy železniční tratě a spojeny v jednu trasu (Bitnerová, 1997).

4.1.2 Současnost

Statutární město Chomutov se nachází v Ústeckém kraji na severozápadě Čech, 49 kilometrů od krajského města Ústí nad Labem a na úpatí Krušných hor. Rozkládá se na ploše o velikosti 29,26 km². Je 22. největším městem České republiky a pátým největším městem v Ústeckém kraji (Chomutov město, 2018 [online]).

V současnosti má Chomutov skoro 49 tisíc obyvatel, z toho je přibližně 24 tisíc mužů a 25 tisíc žen. Je zde nejvíce zastoupena věková kategorie mezi 15. až 64. rokem a průměrným věkem je 42 let (Český statistický úřad, 2018 [online]).

Co se týče religiozity, z celkového počtu obyvatel zde můžeme najít přibližně 3000 věřících, z nichž se největší počet hlásí k římskokatolickému vyznání (Český statistický úřad, 2018 [online]).

Největší podíl obyvatelstva, 14 tisíc, tvoří lidé vyučení. 10 tisíc lidí dosáhlo úplného středního vzdělání s maturitou, další velkou skupinou tvoří lidé, kteří dosáhli základního vzdělání (včetně neukončeného). (Český statistický úřad, 2018 [online])

Nezaměstnanost v Ústeckém kraji patří vždy k té vyšší v republice. V roce 2018 měla nezaměstnanost v kraji opět rostoucí tendenci. Celková zaměstnanost ve městě a přilehlém okolí je značně ovlivněna místními průmyslovými zónami. V okolí se nachází poměrně velké množství fabrik, jako například Magna, kde se vyrábí plastové díly do automobilů, nebo Nexen Tire, která je zaměřená na produkci pneumatik. S ohledem na polohu města, nemalé množství obyvatel dojíždí za prací do nedalekého Německa a těchto lidí stále přibývá. V Chomutově je přibližně 6000 obyvatel nezaměstnaných, což je 6,14%. V Ústeckém kraji je na tom hůř už jen Most, který se vypořádává se 7,25% (Český statistický úřad, 2018 [online]).

Ke službám, které město poskytuje, patří i vzdělání. Město Chomutov zřizuje několik vzdělávacích zařízení jako mateřské školky, kterých město zřizuje 14, základní školy (9), jednu speciální školu, jednu základní uměleckou školu a 4 střední školy- Gymnázium, Střední školu technickou, gastronomickou a automobilní, Střední průmyslovou školu a Vyšší odbornou školu a Střední odbornou školu energetickou a stavební, Obchodní akademii a Střední zdravotnickou školu (Chomutov město, 2018 [online]).

Jedním z nejzajímavějších míst v Chomutově, zároveň největším lákadlem v létě, je místní Kamencové jezero, které je již jediným kamencovým jezerem na světě. Vzniklo zatopením dolů, kde se v 16. až v 18. století těžil kamenec. Právě složení vody, které je ovlivněné kamencem, je pro zdraví člověka velmi prospěšné. Město proto nechalo vybudovat kolem jezera rekreační areál, kde se nachází ubytování a poměrně spoustu možností k vyžití. Mimo tohoto jezera město láká na Podkrušnohorský zoopark, který funguje již 44 let a návštěvníkům nabízí více jak 190 druhů zvířat. Součástí zooparku je také skanzen Stará Ves, kde se nachází větrný mlýn, nebo krušnohorský statek, kde je například názorně ukázáno, jak se dříve mlelo obilí. Součástí je také expozice se zaniklými obcemi v okolí

města, kterých kvůli těžbě hnědého uhlí na Chomutovsku zanikla velká spousta. Kousek za městem se nachází přírodní park Bezručovo údolí, které je nejdelším a nejhlubším údolím Krušných hor. V parku se nachází cyklostezka, ubytování a občerstvení pro její návštěvníky, ale také naučné nebo turistické stezky (Chomutov město, 2018 [online]).

Rovněž na poli sportu má město co nabídnout. V roce 2011 byl otevřen zbrusu nový areál, kde se nachází zimní a fotbalový stadion, atletický stadion a aquapark. V okolí tohoto areálu se nachází in-line dráha a posilovna. Hlavním sportem je v Chomutově lední hokej. Právě kvůli financování místního hokejového klubu a snaze pro tento sport získat co nejvíce dětí, se postupně zapomínalo na ostatní sporty. Došlo k úplnému zániku poměrně úspěšného basketbalového klubu a místní florbalový klub k tomu také nemá daleko (Chomutov město, 2018 [online]).

Co se týče kultury, obyvatelé města mohou zajít například do městského divadla, ve kterém se pravidelně pořádají různé kulturní akce. Poblíž výše zmíněného sportovního areálu se nachází kino Svět a v létě je možnost navštívit letní kino (Chomutov město, 2018 [online]).

Město je spravováno zastupitelstvem, které rozhoduje o majetkoprávních úkonech obce a dalších záležitostech dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích a jeho novel. Výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti je rada a za její výkon odpovídá zastupitelstvu obce. Ve vedení města stojí primátor a jeho náměstci. (Chomutov město, 2018 [online]).

4.2 Lokální politické subjekty

4.2.1 Parlamentní strany

4.2.1.1 Česká strana sociálně demokratická

První komunální volby, po vyhlášení samostatnosti České republiky v roce 1993, byly volby v roce 1994. Uskutečnily se 18. – 19. listopadu a v celé republice se jich zúčastnilo 62,26% voličů (Balík, 2008). V Chomutově byla volební účast o něco menší, konkrétně se dostavilo 43,02% voličů a nasčítalo se celkem 491 991 platných hlasů (Volby, 2018 [online]).

Česká strana sociálně demokratická do těchto komunálních voleb vstupovala s kandidátní listinou se 36 jmény. Nicméně pro ně volby nebyly tak úspěšné, jelikož strana získala 52 828 hlasů, procentuálně 10,74 % a umístila se na čtvrtém místě. Nejvyšší počet z nich získal Ing. Miroslav Táborský, který byl na kandidátní listině na prvním místě. Mandát kromě něho získali už jen tři zástupci strany, a to Jaroslav Šicho, který zaujímal šesté místo, Jan Coufal na místě devátém a Ing. Jiří Pěchota, který byl na dvanáctém místě (Volby, 2018 [online]).

Česká strana sociálně demokratická si v dalších letech stále více upevňovala post hlavní levicové politické strany a to vedlo k lepším výsledkům ve volbách. Důkazem toho jsou komunální volby, konající se 13. a 14. listopadu 1998, které byly pro ČSSD značně úspěšnější, než ty předešlé. Získala 83 828 hlasů z celkového počtu 339 534, což znamenalo 24,68% všech hlasů a nejvyšší počet získaných hlasů v Chomutově vůbec. Celkově se do zastupitelstva dostalo 9 členů této strany, kdy nejlépe dopadl Ing. Bohumil Bocian, který získal bez mála 4000 hlasů (Volby, 2018 [online]).

Komunální volby v roce 2002 sebou přinesly větší počet kandidujících stran do zastupitelstva města. Volební účast byla velmi nízká, ze 40 000 zapsaných voličů se jich dostavilo pouze 10 253, dosahovala pouhých 25,36%. ČSSD do těchto komunálních voleb vstupovala s heslem „Člověk na prvním místě“ a to jim zajistilo 58 071 hlasů, tedy třetí nejvyšší počet hlasů v Chomutově. Porazila je opět pravicová strana ODS, která

v Chomutově a obecně v Ústeckém kraji má velký tábor příznivců. Mandát získalo 8 zástupců strany, v čele s Jaroslavem Říhou, který dostal nejvíce hlasů. Do zastupitelstva se opět dostal Ing. Bohumil Bocian (Volby, 2018 [online]).

V roce 2006 se konaly další komunální volby, které se od těch minulých lišily počtem kandidujících stran. Do zastupitelstva města jich kandidovalo pouze 9. Volební účast byla opět nízká, dosahovala necelých 30%. Česká strana sociálně demokratická se opět umístila až na druhém místě za silnou ODS. Z celkových 345 535 hlasů jich 95 867 získala ČSSD a 11 křesel. Pouhé 4 stran si tyto komunální volby rozdělily křesla v zastupitelstvu. Česká strana sociálně demokratická jich získala 11. Ing. Rudolf Kozák získal hlasů nejvíce, obhájil svoje křeslo z minulého volebního období, kdy se do zastupitelstva dostal taktéž za stranu ČSSD (Volby, 2018 [online]).

Komunální volby v roce 2010 byly pro stranu ČSSD velmi úspěšné. Získala 89 697 hlasů a to znamenalo nejlepší výsledek a o 20 000 hlasů více než získala ODS. Že se jednalo o úspěšné volby dokazuje i 8 získaných mandátů a později zvolený primátor města, Mgr. Jan Mareš, který taktéž získal nejvyšší počet hlasů z celé strany (Volby, 2018 [online]).

Následující volby do zastupitelstva v roce 2014 byly s velmi nízkou volební účastí, pouhých 22,24%. Strana získala 49 687 hlasů a umístila se na druhém místě za v Chomutově stále více oblíbenou stranou PRO CHOMUTOV. Mandátů získala strana 7 v čele s Mgr. Janem Marešem, který však post primátora města již neobhájil (Volby, 2018 [online]).

Ústecký krajský soud v roce 2015 rozhodl, že se volby budou opakovat kvůli kupčení s hlasy. Ty původní byly zrušeny poté, co se prozkoumalo 79 stejně vyplněných hlasovacích lístků, které byly ve prospěch právě ČSSD. Soud tedy na základě toho rozhodl, že volební výsledky byly ovlivněny natolik, že prohlásil hlasování za neplatné. Nicméně opakované volby přinesly stejný výsledek, tedy PRO CHOMUTOV na prvním místě a ČSSD na místě druhém (Zprávy aktuálně, 2018 [online]).

Zatím poslední volby v roce 2018 byly pro ČSSD zatím nejméně úspěšné. Do zastupitelstva se dostalo 7 stran a ČSSD skončila s konečným počtem hlasů 18 721 na posledním místě a získala jen 2 křesla. Jedno z nich připadlo opět Mgr. Janu Marešovi a druhé Martinu Krákorovi (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.2 Občanská demokratická strana

ODS se v Chomutově dlouho těšila velké oblibě. Hned v prvních komunálních volbách po vyhlášení samostatnosti České republiky v roce 1994, získala nejvyšší počet hlasů, a to 105 473. V tu dobu pro ně největším rivalem byla KSČM, která nakonec získala jen o 3000 hlasů méně. Do zastupitelstva se dostalo 8 zástupců strany. Nejvyšší počet hlasů ze 36 jmen na kandidátní listině, získal Jiří Polanský, který byl na kandidátce na prvním místě (Volby, 2018 [online]).

V následujících komunálních volbách v roce 1998 se ODS podařilo získat 76 531 hlasů, ale na výhru to nestačilo. O necelých 7000 hlasů je porazila výše zmíněná Česká strana sociálně demokratická. Procentuálně připadlo ODS 22,53% hlasů a získala 8 mandátů. Na kandidátní listině stálo 36 jmen a nejvyšší počet hlasů získal Alexandr Novák, jehož jméno stálo na druhém místě. Do zastupitelstva se probojovala Ivana Řápková, budoucí starostka a primátorka města (Volby, 2018 [online]).

V komunálních volbách roku 2002 se ODS podařilo v Chomutově vyhrát s velkým náskokem. Strana získala 92 974 hlasů, což znamenalo 29,22% a 13 křesel, z toho jedno opět získala Ivana Řápková, která se poté stala starostkou města. Ze začátku byla velmi oblíbenou starostkou, která si přízeň získala mimo jiné kvůli svému postoji proti tzv. nepřizpůsobivým občanům (Volby, 2018 [online]).

Komunální volby v roce 2006 pro ODS opět skončily velmi úspěšně. S konečným počtem 119 052 získaných hlasů se umístila na prvním místě a druhou ČSSD předběhla o 23 185 hlasů. Zástupci strany obsadili celkových 14 křesel ze 35 a nejvyšší počet hlasů získala starostka Ivana Řápková, která poté obhájila svůj post. V roce 2007 se Chomutov stal statutárním městem a ze starostky se stala primátorka. V následujících letech se svými špatnými kroky, mezi které patřil pronájem Kamencového jezera za velmi nízkou částku neznámé akciové společnosti, nebo odvolání Přemysla Rabase z vedení chomutovské ZOO, stala ve městě nenáviděnou osobou. Lidé často demonstrovali a usilovali o její odvolání (Volby, 2018 [online]).

V roce 2010 se konaly další komunální volby a ODS se umístila na třetím místě s konečným počtem hlasů 62 390. Ivana Řápková znovu kandidovala, post primátorky

města již neobhájila. S ní se do zastupitelstva dostalo ještě pět zástupců strany (Volby, 2018 [online]).

Důkazem stále klesající oblíbenosti strany byly komunální volby v roce 2014, kdy se Občanská demokratická strana s počtem pouhých 13 466 získaných hlasů umístila až na šestém místě a nezískala ani jedno křeslo v zastupitelstvu. Následující komunální volby v roce 2018 se do zastupitelstva dostali dva zástupci strany, mezi nimi Mgr. Jaroslav Zahrádka, ředitel místního gymnázia. Získali 24 404 hlasů, což znamenalo páté místo (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.3 Komunistická strana Čech a Moravy

Komunisté v Chomutově a obecně v Ústeckém kraji i po pádu režimu mají stále své příznivce. V komunálních volbách v roce 1994 se díky tomu umístily na druhé místě s počtem získaných hlasů 102 897. Do zastupitelstva se dostalo 10 stran a KSČM získala 7 křesel. Na kandidátní listině stálo 36 jmen a nejvyšší počet hlasů získal Zdeněk Růžička, který byl na třetím místě (Volby, 2018 [online]).

Následující komunální volby pro KSČM dopadly opět velmi dobře. Strana získala 73 752 hlasů, což znamenalo 21,72% a třetí místo. Do zastupitelstva se probojovalo 8 zástupců strany v čele s Ing. Ladislavem Drlým, který získal hlasů nejvíce (Volby, 2018 [online]).

Volby do zastupitelstva v roce 2002 komunisté dosáhly výsledku 72 670 získaných hlasů, větší počet hlasů získala jen pravicová ODS. Svůj mandát obhájili čtyři radní, nicméně nejvyšší počet hlasů získal Jiří Viták. Do zastupitelstva se nakonec dostalo 10 komunistů (Volby, 2018 [online]).

Třetí místo se KSČM podařilo získat v komunálních volbách roku 2006, kdy získala 55 364 hlasů. Mandáty si rozdělily 4 strany. Komunisté jich vybojovali 6, což bylo zatím nejméně. Ing. Ladislav Drlý získal opět nejvyšší počet hlasů a do zastupitelstva se s ním dostal znovu Jiří Viták (Volby, 2018 [online]).

V následujících komunálních volbách v roce 2010 KSČM porazila Česká strana sociálně demokratická, která získala o 25 215 hlasů více. Komunisté se tedy umístili na druhém místě s počtem 64 482 hlasů a obsadili 6 křesel v zastupitelstvu, mandát opět obhájil Ing. Ladislav Drlý, který znovu získal nejvyšší počet hlasů a Jiří Viták (Volby, 2018 [online]).

Komunální volby v roce 2014 se do zastupitelstva snažilo dostat 13 stran, podařilo se to však jen pěti. Mezi nimi opět nechyběla KSČM, která získala třetí nejvyšší počet hlasů –

42 249. Jako v minulých volbách se do zastupitelstva dostalo 6 zástupců, včetně již několikrát zmíněného Ing. Ladislava Drlého a Jiřího Vitáka (Volby, 2018 [online]).

Zatím poslední proběhnuté komunální volby v roce 2018 sebou pro KSČM přinesly 33 170 získaných hlasů, což byl čtvrtý nejvyšší počet. Své křeslo opět obhájil Ing. Ladislav Drlý a s ním se do zastupitelstva dostali ještě dva zástupci strany – Jaroslav Komínek a Ing. Petra Koničková Matlachová (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.4 Strana zelených

Do parlamentních stran se řadí i Strana zelených, která však v současné době již nedosahuje takových úspěchů, jako dříve. V komunálních volbách v roce 1994 se jim v Chomutově podařilo vybojovat třetí místo se počtem 69 758 získaných hlasů, což znamenalo 14, 18% a pět mandátů. Na kandidátní listině stálo 36 jmen a nejvyšší počet hlasů získal Jaroslav Říha, který byl na kandidátce na prvním místě (Volby, 2018 [online]). Následující komunální volby konající se v roce 1998 se Straně zelených nepodařilo dosáhnout podobného výsledku. Do zastupitelstva se probjoval jeden zástupce, v Chomutově výrazná politická osoba, bývalý ředitel Podkrušnohorského zooparku MVDr. Přemysl Rabas (Volby, 2018 [online]).

Do komunálních voleb v roce 2002 Strana Zelených vstupovala jako koalice Strany zelených a Sdružení nezávislých. To jim zajistilo 27 119 hlasů, což znamenalo čtvrté místo a tři křesla v zastupitelstvu. Svoje místo obhájil MVDr. Přemysl Rabas a s ním se radním stal PaeDr. Jiří Roth a ak. mal. Kamil Sopko (Volby, 2018 [online]).

Do následujících komunálních voleb strana již nevstupovala v koalici se Sdružením nezávislých. Přesto se jim podařilo získat 35 147 hlasů a čtyři mandáty. Nejvyšší počet hlasů získal již zmíněný MVDr. Přemysl Rabas, své místo také obhájil PaeDr. Jiří Roth, nově se do zastupitelstva dostala MUDr. Džamilo Stehlíková a MUDr. Michal Kas (Volby, 2018 [online]).

V komunální volbách v roce 2010 se někteří zástupci Strany zelených spojili s nezávislými kandidáty a do voleb vstupovali jako PRO CHOMUTOV (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.5 KDU-ČSL

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana v Chomutově poprvé kandidovala v komunálních volbách v roce 1994. Získala 13 620 hlasů a to znamenalo 2,77%. Jediným zástupcem strany, který se probojoval do zastupitelstva byl MUDr. Radek Měšťan, který získal nejvyšší počet hlasů (Volby, 2018 [online]).

V následujících komunálních volbách se snažila uspět v koalici s Občanskou demokratickou aliancí a Demokratickou unií. Tato koalice získala 13 404 hlasů a jeden mandát (Volby, 2018 [online]).

Do komunálních voleb v roce 2002 opět vstupovala v koalici se stranou Unie svobody – Demokratická unie. Koalice získala 11 420 hlasů, žádný ze zástupců strany se do zastupitelstva města nedostal (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.6 Věci veřejné

Strana Věci veřejné v Chomutově kandidovala v komunálních volbách v roce 2010 a získala 11 232 hlasů, 2,77% a žádný mandát (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.7 TOP 09

Strana TOP 09 v čele s Karlem Schwarzenbergem vznikla v roce 2009 a v Chomutově poprvé kandidovala v komunálních volbách 2010. Získali 26 910 hlasů, což znamenalo 6,63%. Křeslo v zastupitelstvu obsadili dva zástupci strany – MUDr. Jiří Valeš a Stanislav Mikšovic (Volby, 2018 [online]).

V následujících komunálních volbách se jim podařilo získat pouhých 11 437 hlasů, což znamenalo 4,11%. Do zastupitelstva se tedy nedostal ani jeden zástupce. S ohledem na tento výsledek v komunálních volbách v roce 2018 strana TOP 09 v Chomutově nekandidovala (Volby, 2018 [online]).

4.2.1.8 ANO 2011

Hnutí Andreje Babiše ANO 2011, jejíž vznik je datován 11. května 2012, kandidovala v Chomutově poprvé v komunálních volbách v roce 2014. Získalo 34 145 hlasů, což znamenalo 12,26%. Do zastupitelstva města se mu tedy podařilo probojovat hned napoprvé a získalo pět mandátů. Nejvyšší počet hlasů získal JUDr. Marek Hrabáč (Volby, 2018 [online]).

Hnutí ANO 2011 se v celé republice těšilo větší a větší popularitě a tábor příznivců se značně zvětšoval. Důkazem toho jsou komunální volby 2018, které v Chomutově dopadly pro toto hnutí vítězně. Získalo 90 451 hlasů a 10 mandátů. Následně byl zvolený primátor města a tím je JUDr. Marek Hrabáč, příslušník hnutí ANO 2011 (Volby, 2018 [online]).

4.2.2 Neparlamentní strany

Po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 se začaly projevovat otřesy ve stranickém systému na národní úrovni. Dochází ke stále většímu odklonu voličů od klasických politických stran, které neměly v minulosti příliš velkou konkurenci a jejich program je stabilní a dlouhodobě vyprofilovaný. Jinak tomu není na lokální úrovni. Tam navíc hrají velkou roli osobní sympatie, jelikož obec a zastupitelstvo jsou ze všech orgánů veřejné moci voliči nejbliž. V Chomutově v každých komunálních volbách kandidovaly neparlamentní strany, které se snažily dostat do zastupitelstva. Nicméně až po roce 2010 se jim to začalo dařit a to bylo způsobené mimo jiné právě kvůli otřesům ve stranickém systému v celé republice.

4.2.2.1 NEZÁVISLÍ

NEZÁVISLÍ v Chomutově kandidovali ve dvou komunálních volbách. Poprvé ve volbách v roce 1998, kdy se jim podařilo získat 19 939 hlasů, což znamenalo 5,78%. Do zastupitelstva se dostali dva zástupci strany. Jedním z nich byl MUDr. Martin Václavíček, který byl na kandidátce na 5. místě, druhým byl PharmDr. Josef Umlauf, jehož jméno stálo až na 26. místě, přesto se mu podařilo získat nejvyšší počet hlasů. V následujících komunálních volbách v roce 2002 se jim výsledek z minulých voleb nepodařil zopakovat. Získali 12 565 hlasů, čemuž odpovídalo 3,95% (Volby, 2018 [online]).

4.2.2.2 Unie pro sport a zdraví

Unie pro sport a zdraví je politické hnutí, které vzniklo v roce 1998. Její zástupci v Chomutově poprvé kandidovali v roce 2002, kdy získali 20 698 hlasů a dva mandáty. Do zastupitelstva se dostal Stanislav Lesák a Mgr. Miloš Zelenka (Volby, 2018 [online]). Takového výsledku se hnutí Unie pro sport a zdraví již nedočkalo. V následujících komunálních volbách roku 2006 se do zastupitelstva neprobojovalo, stejně tak ve volbách do zastupitelstva v roce 2012 (Volby, 2018 [online]).

4.2.2.3 Severočeši.cz

Politické sdružení Severočeši.cz v Chomutově kandidovali v komunálních volbách v roce 2010, kdy získali 28 133 hlasů, 6,93% a 2 mandáty. Ten získal Ing. Vojtěch Čihař a Mgr. Milan Märč (Volby, 2018 [online]).

4.2.2.4 NESPOKOJENÍ OBČANÉ!

Hnutí NESPOKOJENÍ OBČANÉ! působící v Ústeckém kraji v Chomutově kandidovalo v komunálních volbách dvakrát. Poprvé v roce 2010, kdy získalo 34 707 hlasů a do zastupitelstva se dostali 3 zástupci hnutí. Po druhé v komunálních volbách v roce 2014. S konečným počtem 4 421 získaných hlasů a 1,59% hnutí nezískalo jediný mandát (Volby, 2018 [online]).

4.2.2.5 NOVÝ SEVER

Politické hnutí NOVÝ SEVER, působící v Chomutově a v Jirkově se poprvé zúčastnilo komunálních voleb v roce 2014 a podařilo se mu získat 38 032 hlasů. Křeslo v zastupitelstvu získalo 6 zástupců hnutí. Nejvyšší počet hlasů získal David Dinda.

V zatím posledních komunálních volbách v roce 2018 se hnutí NOVÝ SEVER opět dostalo do zastupitelstva. Získalo 61 480 hlasů a 7 mandátů. Svoje křeslo obhájilo všech 6 zastupitelů z minulého období a nejvyšší počet hlasů získal opět David Dinda, který se následně stal 1. náměstkem primátora (Volby, 2018 [online]).

4.2.2.6 PRO CHOMUTOV

Jak již bylo zmíněno, v roce 2010 se někteří zástupci Strany zelených spojili s nezávislými kandidáty a do komunálních voleb v roce 2010 vstupovali jako hnutí PRO CHOMUTOV. V těchto komunálních volbách hnutí získalo 81 431 hlasů a 8 mandátů. Nejvyšší počet hlasů získal již jmenovaný MVDr. Přemysl Rabas (Volby, 2018 [online]).

V následujících komunálních volbách v roce 2014 hnutí získalo 75 088 hlasů a do zastupitelstva města se probojovalo 11 zástupců hnutí. Nejvyšší počet z nich získal Ing. Daniel Černý. MVDr. Přemysl Rabas v Chomutově již nekandidoval (Volby, 2018 [online]).

Volby do zastupitelstva v roce 2018 sebou přinesly konečný počet 82 905 získaných hlasů. Vyšší počet hlasů mělo pouze hnutí ANO 2011. Nejvyšší počet hlasů získal opět Ing. Daniel Černý, mimo něj se do zastupitelstva dostalo 8 zástupců hnutí (Volby, 2018 [online]).

4.3 Povolební vyjednávání po komunálních volbách 2018

Jak již bylo zmíněno výše, v komunálních volbách v roce 2018 zvítězilo hnutí ANO 2011, které získalo 25,13% hlasů a do zastupitelstva města se probojovalo 10 zástupců. Na druhém místě se umístilo hnutí PRO CHOMUTOV s 23,04% hlasů a získalo 9 mandátů. Třetí nejvyšší počet hlasů získalo hnutí NOVÝ SEVER, které získalo 17,08% hlasů a 7 mandátů (Volby, 2018 [online]).

Tabulka č. 2 Výsledky komunálních voleb 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
1	Patrioti České republiky	7 101	1,97	35	359 810,00	1,97	0
2	ANO 2011	90 451	25,14	35	359 810,00	25,13	10
3	PRO Zdraví a Sport	16 896	4,70	35	359 810,00	4,69	0
4	PRO Chomutov	82 905	23,04	35	359 810,00	23,04	9
5	Svob.a př.dem.-T.Okamura (SPD)	22 674	6,30	34	349 529,71	6,48	2
6	NOVÝ SEVER	61 480	17,09	35	359 810,00	17,08	7
7	Občanská demokratická strana	24 404	6,78	35	359 810,00	6,78	2
8	Komunistická str.Čech a Moravy	33 170	9,22	35	359 810,00	9,21	3
9	Česká str.sociálně demokrat.	18 721	5,20	35	359 810,00	5,20	2
10	Národní demokracie	1 680	0,47	35	359 810,00	0,46	0
11	PROTI ZABÍJENÍ A TÝRÁNÍ ZVÍŘAT	328	0,09	1	10 280,28	3,19	0

(Zdroj: www.volby.cz)

Jak lze pozorovat v tabulce, do vedení města se dostalo 7 stran. Po volbách se sestavily vyjednávací týmy, aby se co nejdříve mohly pustit do povolebního vyjednávání a mohla vzniknout koalice. Vyjednávání však muselo být pozastaveno kvůli stížnosti, kterou podalo neúspěšné hnutí PRO zdraví a sport, které se dožadovalo opakování voleb. Den před volbami došlo k policejnímu zásahu na člověka, který však nebyl zástupcem hnutí, ale údajně s ním byl spojován. Podle hnutí tedy došlo k hrubému ovlivnění voličů a stížnost doručilo Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Po krátké době nakonec svou stížnost stáhlo, jelikož nevěřilo, že ji soud stihne v krátkém čase prošetřit (Chomutovský deník, 2019 [online]).

Po tomto incidentu se povolební vyjednávání s cílem vytvoření koalice opět rozběhlo. Po více než měsíci vyjednávání byla koalice nakonec sestavena takto: Hnutí ANO 2011, NOVÝ SEVER a KSČM. Z 35 křesel v zastupitelstvu jich koalice má 20. Podobně tomu

tak bylo i v minulém období, do koalice však patřila i Česká strana sociálně demokratická, která je nyní v opozici. V opozici tedy sedí ČSSD, ODS, SPD A PRO Chomutov. Vítězné hnutí ANO 2011 si v povolebním vyjednávání hrálo s myšlenkou spolupráce s hnutím PRO Chomutov. Nakonec však zástupci hnutí tuto myšlenku zavrhlí z důvodu toho, že by koalice měla 19 mandátů a neméně důležité také byl jistý nesoulad v programech (Chomutovský deník, 2019 [online]).

Primátorem Chomutova se stal opět JUDr. Marek Hrabáč z hnutí ANO 2011, který obhájil svůj post z minulého období. Hlasovalo pro něj 24 zastupitelů. Náměstkem byl zvolen David Dinda a Milan Měrc, oba jsou členy hnutí NOVÝ SEVER (Chomutovský deník, 2019 [online]).

5 Závěr

Na základě výsledků v průběhu komunálních voleb lze pozorovat, jak otřesy, ke kterým došlo na národní úrovni v roce 2010, ve stranickém systému, se projeví i na lokální úrovni v Chomutově. Malé lokální strany a hnutí, které v dřívějších komunálních volbách nezískávali příliš mnoho hlasů, se začali od roku 2010 probíjovat do zastupitelstva města a dokonce porážet tradiční parlamentní strany. Zatímco v dřívějších komunálních volbách výraznějších výsledků dosahovaly hlavně parlamentní strany, jako Česká strana sociálně demokratická, Občanská demokratická strana a Komunistická strana Čech a Moravy, které si navzájem konkurovaly, od roku 2010 se začaly prosazovat i lokální strany a hnutí, jako NOVÝ SEVER, nebo PRO CHOMUTOV. Hnutí NOVÝ SEVER se zúčastnilo dvou komunálních voleb a v obou případech se jeho zástupcům podařilo získat křesla v zastupitelstvu. Podobně na tom bylo hnutí PRO CHOMUTOV, které kandidovalo ve třech komunálních volbách a taktéž se jeho zástupcům podařilo získat křesla v zastupitelstvu.

Stejně tak lze pozorovat, že populární hnutí Andreje Babiše ANO 2011, které po svém vzniku raketovou rychlostí získávalo své příznivce v celé republice, dokázalo v prvních komunálních volbách, kterých se v Chomutově zúčastnilo, uspět a probíjovat se do zastupitelstva města a dokonce v zatím posledních komunálních volbách v roce 2018 získat nejvyšší počet hlasů ze všech stran a nejvyšší počet křesel v zastupitelstvu.

Dalším zajímavým aspektem, který komunální volby hodně ovlivňuje, je volební účast. V České republice se největší pozornosti těší volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. To znamená, že volební účast je vždy mnohem vyšší v porovnání s komunálními volbami. Zatímco volební účast voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se stabilně již několik let pohybuje kolem 60%, volební účast v komunálních volbách se pohybuje kolem 45%. V Ústeckém kraji volební účast patří vždy k té vůbec nejnižší v celé republice a konkrétně v Chomutově tomu není jinak. Nejnižší volební účast byla v komunálních volbách v roce 1998, kdy dosahovala pouhých 26%. V posledních letech se v Chomutově pohybuje kolem 33%, což také bývá nejnižší volební účastí v Ústeckém kraji (Volby, 2018 [online]).

Zajímavé bylo sledovat počínání nezávislých kandidátů. Ty na komunální úrovni dosahují mnohem lepších výsledků, než ve volbách jiných. Nezávislí kandidáti se i v Chomutově v průběhu sledovaných komunálních voleb hojně vyskytovali ať už v rámci místních

sdružení nezávislých kandidátů, nebo na kandidátkách tradičnějších politických stran. Ve volbách do zastupitelstva v roce 2018 mandát získalo 9 nezávislých politiků, z toho 3 byli na kandidátce hnutí ANO 2011 a zbylých 6 politiků bylo z hnutí PRO Chomutov. V předchozích komunálních volbách se do zastupitelstva města dostalo dokonce 13 politiků bez politické příslušnosti. Důvodů pro větší výskyt nezávislých kandidátů na kandidátních listinách v komunálních volbách může být několik. Jedním z nich může být ten, že se strany snaží doplnit své kandidátky na maximální možný počet. V České republice se uplatňuje takový volební systém, který znevýhodňuje strany, které nemají zcela naplněné kandidátky. Z toho důvodu umožní nezávislým kandidátům se připojit. V průběhu pozorování bylo možné si povšimnout, že pokud se do zastupitelstva města probjovali nezávislí kandidáti, byli to kandidáti menších lokálních stran, než-li kandidáti parlamentních stran jako ČSSD, nebo ODS, na jejich kandidátních listinách se nezávislí kandidáti příliš nevyskytují (Volby, 2018 [online]).

Na základě těchto zjištěných informací, bych si jako někdo, kdo by se snažil dostat do zastupitelstva města, nevybrala v momentální situaci tradiční politickou stranu, jako ODS nebo ČSSD, jako stranu, za kterou bych chtěla kandidovat. Spíše bych se připojila k místní straně, která reaguje na lokální problémy, které místní obyvatelé nejvíce zajímají.

5 Seznam použitých zdrojů

Citovaná literatura

Chandler, J. A. 1998. *Místní správa v liberálních demokraciích*. Brno : Doplněk, 1998.

Caramani, Daniele. 2004. *the nationalization of politics: the formation of national electorates and party systems in western europe*. Cambridge : Cambridge University Press, 2004.

Balík, Stanislav. 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008.

Balík Stanislav. 2009. *Komunální politika*. Praha : Graba Publishing, a. s., 2009.

Bitnerová, Zdena. 1997. *Dějiny Chomutova*. 1997.

Dalibor Čaloud, Roman Chytilík, Tomáš Lebeda, Jakub Šedo. 2009. *Volební systémy*. Praha : Portál, 2009.

Exner, Jiří. 2004. *Obce, města, městské části*. Praha : Libri, 2004.

Jaroslav Čmejrek, Václav Bubeníček, Jan Čopík. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha : Grada Publishing, a. s., 2010.

Jüptner, Petr. 2004. *Komunální koalice a politické modely*. Praha : Česká společnost pro politické vědy, 2004.

Kopecký, Martin. 2010. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer, 2010.

Koudelka, Zdeněk. 2007. *Samospráva*. Praha : Linde, 2007.

Ladislav Cabada, Marek Ženíšek. 2003. *Směšené volební systémy*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003.

Ladislav Cabada, Michal Kubát. 2007. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň :
Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007.

Říhová, Blanka. 2014. *Přehled moderních politologických teorií*. Praha : Portál, 2014.

Internetové zdroje

Zaměstnanost, nezaměstnanost | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné
z: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2018 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Opakované volby v Chomutově nebudou. Hnutí stáhlo stížnost, dál ale protestuje -
Chomutovský deník. Chomutovský deník [online]. Copyright © [cit. 10.03.2019].
Dostupné z: https://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/opakovane-volby-v-chomutove-nebudou-hnuti-stahlo-stiznost-dal-ale-protestuje-20181107.html

Chomutov má koalici složenou z ANO, komunistů a Nového severu - Chomutovský
deník. Chomutovský deník [online]. Copyright © [cit. 10.03.2019]. Dostupné
z: https://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/chomutov-ma-koalici-slozenou-z-ano-komunistu-a-noveho-severu-20181109.html

Konečně sečteno! Volby v Chomutově vyhrálo ANO, druhý byl PRO Chomutov -
Chomutovský deník. Chomutovský deník [online]. Copyright © [cit. 10.03.2019].
Dostupné z: https://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/konecne-secteno-volby-v-chomutove-vyhralo-ano-druhy-byl-pro-chomutov-20181007.html

Chomutov - oficiální stránky statutárního města. Chomutov - oficiální stránky statutárního
města [online]. Copyright © Copyright Statutární město Chomutov 2014 [cit. 05.03.2019].
Dostupné z: <http://www.chomutov-mesto.cz>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3503&xobec=562971>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=4202&xobec=562971>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=4202&xobec=562971>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0>

Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online].
Copyright © Český statistický úřad, 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné
z: [https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=3&xnumnuts=4202
&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0](https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0)

Legislativní zdroje

Ústavní zákon č. 1/1993

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)

7 Přílohy

Tabulka 3 Statutární města ČR

Statutární město	Počet obyvatel (k 30. dubnu 2018)	Rozloha (km ²)	Statutární město od roku	Kraj
Brno	379 527	230,22	1990	Jihomoravský
Liberec	103 979	106,09	1990	Liberecký
Opava	57 019	90,61	1990	Moravskoslezský
Ostrava	290 450	214,23	1990	Pardubický
Plzeň	170 936	137,65	1990	Plzeňský
Ústí nad Labem	93 040	93,97	1990	Ústecký
České Budějovice	93 863	55,56	1990	Jihočeský
Havířov	72 382	32,07	1990	Moravskoslezský
Hradec Králové	92 917	105,69	1990	Královehradecký
Karlovy Vary	48 776	59,10	1990	Karlovarský
Olomouc	100 494	103,36	1990	Olomoucký
Zlín	74 947	102,83	1990	Zlínský
Pardubice	90 335	82,665	1990	Pardubický
Jihlava	50 724	78,85	2000	Vysočina
Kladno	68 804	36,97	2000	Středočeský
Most	66 644	86,94	2000	Ústecký
Karviná	53 522	57,49	2003	Moravskoslezský
Mladá Boleslav	44 167	28,89	2003	Středočeský
Teplice	49 563	23,78	2003	Ústecký
Děčín	49 226	118,04	2006	Ústecký
Frydek-Místek	56 334	51,56	2006	Moravskoslezský
Chomutov	48 666	29,26	2006	Ústecký
Přerov	43 565	58,50	2006	Olomoucký
Jablonec nad Nisou	45 771	31,39	2012	Liberecký
Prostějov	43 798	39,04	2012	Olomoucký
Třinec	35 302	85,38	2018	Moravskoslezský

Zpracováno autorem dle: <https://www.czso.cz>